

Szerkesztőség:

Rimaszombat, Kossuth Lajos-
utca 37. szám Ide intézendő
a lap szellemi részét érdeklő
minden közlemény és levelezés

Sélyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre . . . 8 korona.
Fél évre . . . 4 korona.
Negyedévre . . . 2 korona.

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK HETENKINT EGYSZER: CSÜTÖRTÖKÖN.**Felelős szerkesztő: Dr. TERHES SÁMUEL.****Kiadó-hivatal:**

Rimaszombat, Deák Ferencz-u.
8. sz. a. a könyvkereskedésben
— Ide intézendők a kiadó hiva-
talt illető előfizetés, hirdet-
mény, nyilttér és egyéb felszó-
lalások.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petitsor tér-
fogata 12 fillér.
Többszöri hirdetésnél árked-
vezmény.

Nyilttér:

Egy sor 40 fillér

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala, nemkülönbén minden hazai postahivatal, az előfizetés legzélszerűben posta-utalvány útján eszközölhető. — Hirdetést csak a kiadóhivatal vesz fel.

Állami gyermekvédelem.

A legnemesebb emberi érzés: a humanizmus, a szeretet. Mert jót tenni, mások baján, szomorúságán enyhíteni: ez a legboldogabb érzés, a legnemesebb gondolat.

A gyermekvédelem ezen a szereteten alapszik, ez ad neki erőt, kitartást és a kik a gyermekmentés nagy munkájával foglalkoznak, ezt a szeretetet, ennek istápolását és gyakorlását tűzték maguk elé, munkálkodásuk céljául.

A szereteten épül fel a társadalom: a gyermekeket megmenteni az életnek, hasznos, munkás tagjaivá nevelni a társadalomnak, a társadalom munkájának, céljának elősegítése. Mert a gyermekek megmentése a társadalomnak: a nemzeti erő gyarapodását jelenti. S egy nemzet életében a legfontosabb momentum: a nemzeti erő gyarapodása.

Tehát azon nemeskeblű hölgyek és férfiak, kik a gyermekvédelem ügyével foglalkoznak: magát a nemzetet szolgálják, magát a nemzetet segítik elő céljának elérésében.

De lehetetlen is nem jó szívvvel, nem egész lelkesedéssel szolgálni ezt az ügyet. Mert lehetetlen nem szeretni azon kis ártatlan, gúgyögő gyermekeket, kik még nem tudnak az életről semmit, kik nem tehetnek arról, hogy a világra jöttek, kiket nem lehet hibáztatni anyjuk esetleges bűnéért s a kik nagyon is rászorulnak az anyai szeretetre.

Már Krisztus urunk is mondotta: „Engedjétek hozzám a kisdedeket!“ És egyszerre szétnyílt a tömeg és oda engedték hozzá a kisdedeket . . .

Eddig a gyermekvédelem eszméje csak lassan birt utat törni magának a társadalomban, de belátván annak nagy fontosságát, mindjobban és jobban tért hódított, úgy, hogy most már senki sem zárkozhatik el ezen eszme fontossága elől, mely ma már a társadalom minden rétegét mozgásba hozta. Vannak még ugyan egyesek, kik ellenszenvvel viseltetnek ezen eszmék iránt, úgy

tüntetvén fel: mintha ez a közérkölciséget veszélyeztetné. Ha kutatjuk ennek okát, mindjárt rajzunk, hogy ezen balvélemény honnan ered. Nem jó szemmel nézik, hogy azon anyáknak, kik az intézetben gyermeküket szoptatják, milyen jó dolguk van. Nem csinálnak egész napon át semmit, kapják a jó ételt, ruházatot, hát csak nem bolondok cselednek menni; ha letelik az idejük, csak újra bekiváncoloznak. Hát innen ered, ebből indul ki az ő rossz véleményük: a cseledszobából.

Panaszkodnak, hogy e miatt nem bírnak cseledet kapni. Hát ebből is látszik, hogy véleményük csak önzésből ered, csak a saját érdeket, kényelmüket nézik. Felfogásuk nagyon szűk keretek között mozog, nem bírnak felemelkedni a köznapiságon, nem bírnak megérteni és kellőleg méltányolni ezen ügy nagy fontosságát, nem bírnak teljesen átérzeni ennek nagy társadalmi hasznát.

Nem látják, nem figyelik meg a gyermekvédelemnek az egész ország területére kiható áldásdús működését úgy, hogy ezer és ezer gyermeket mentenek meg az életnek a pusztulástól és hogy míg azelőtt az anyagi csínyalás ugyszólván napirenden volt és száz meg száz apró kis gyermek pusztult el artalanul csutos halállal, addig ma már elértek azt, hogy a halálozási arányszám Magyarországon rövid idő alatt aránylag a legkedvezőbb.

Az állam is belátta ennek az eszmenek nagy társadalmi hasznát és szociapolitikai jelentőségét és az 1902. év május hó 15. etől a budapesti Fehér-kereszt egyesületet és 11 fiókját saját kezeleibe vette.

Az 1903. év május 1-én a vidéki állami gyermekmenhelyeket, így a rimaszombati is önállóították, függetlenné tette a budapesti gyermekmenhelytől és saját tisztviselői által vezetetti. — Azóta a rimaszombati állami gyermekmenhely is önállóan működik, szolgálva teljes odaadással a gyermekmentés nagy munkáját, egymásután gon-

tultat még Rátóton is, mert hogy ott a templomot borsón tolták tovább, hogy a letrát keresztbe vitték az erdőn, hogy söt vetettek, hogy a bikát a templom tetejére huzták legelni, hogy a harangot a bika nyakára kötötték, hogy a falu házat kifordították stb., ezt Rás is mind végigeselekedte. De olyasminek a rátótiak még csak a híret sem hallották, a miket ezeken kívül a rásiak produkáltak, hogy pl. zsendiczet vetettek, hogy majd kis bárány két belőle, — hogy a falu bikája helyett a tanított hajtották be a rétről és bezárták a bikaóba . . . stb. — Nem utolsó helyen áll ezek között az az eset, a mit el akarok mondani, hogy t. i. hogyan szolgáltattak igazságot Rásban.

Karácsony másodnapján rendszeren nagy multság szokott lenni a rási koresmában; a legények mulatnak. Huzza a cigány és este felé a falu szépei is beálltanak közéjük, hogy a multságot mozgalmassabbá tegyék. Ilyenkor aztán minden legény igyekszik kitenni magát; úgy virtuskodik, hogy csak telik tőle s a nagy csak magára képzeli vonhatni a piros képu falusi leányok figyelmét.

Egy ilyen alkalommal a falu első legénye, a kinek szuverénitását a többiek már rég elismerték, kifogyva a publikumot érdeklő minden produkcióból, a palackoztat kezdte a földhöz verni. Izzig a koresmáros, tiltakozott az ő fogalmait meghaladó ilyféle hősködéssel ellen s e fölött a legénynyel erősen összekapott. A legény a koresmárosban a zsidót, ez a legényben a parasztot szidta; a publikum pedig szörnyen mulatott a virágos nyelvű áldások fölött. A legény, hogy egy csapással végét vessen a tekintélyt kockáztató vitának, egy hirtelen mozdulattal fölkapja a sarokból a krumpitörő bakót és úgy sújtja azt a koresmáros fejéhez, hogy ha ez hirtelen le nem bukik előle, menten Ábrahám kebelebe költözik. De lebukott; s a repülő bakó oly erővel vágta hasba a bögöt, hogy arról minden hír leszakadt s oldalbordája is összetört. Keservesen föordított a bögös cigány erre a nem vart fördeltes s atkozva zsidót és parasztot, soppakodva jajgatta:

— Eh látott ilyen csudar esetet! Zsidó vesekék a paraszttal és a segény csigány bégeje issa meg a levél!

A többi more is fölzuult, biztatta a bögöst, hogy

dozásába véve a közegélyre szorult, szegény elhagyatott gyermekek szazait.

Működési köre jelenleg 8—10 vármegyére terjed ki és egymásután utalják be az elhagyatott gyermekeket. De áldásdús működését továbbra is csak a társadalom közreműködésével teljesítheti. Mert az állam maga nem végezhet eredménydus munkát: ha a társadalom tőle támogatást elvonja.

Most van a legnagyobb szüksége a támogatásra, most, midőn meg a kezdet nehézségeinél áll. És később is, ha megszilárdul, ha működését mindjobban és jobban kiterjeszti, ha minél több elhagyatott gyermeket vesz gondozása alá: ezt csak a társadalom segítségével teheti. Mert az állam erre a célra kiadásait az országos betegápolási alaphól meríti, de ez már annyira kimerült, a kiadás pedig oly sok, hogy a társadalomnak hozzá kell látni, segítségül kell mennie az államnak, hogy az a gyermekvédelem ügyét mindjobban kiterjeszthesse.

Mert az állam ezzel tulajdonképen a társadalom kötelezettségét vállalta magára, a társadalom segíti elő céljának elérésében. A társadalomnak tehát erkölcsi kötelessége az állammal együtt működni, céljának elérésében elősegíteni, mert ellenkező esetben kárát csak azok a szegény elhagyatott gyermekek látják, kik e miatt majd nem részesülhetnek az állami gyermekvédelem nagy jótéteményében.

Hogy ez az együttműködés megkönnyíthesse, az állam a gyermekmenhely székhelyén gyermekvédő-menhely bizottságot alakít.

A menhely-bizottságnak tagjai:

I. Hivatalból:

1. Ha a menhely oly városban van, a mely törvényhatóság, de egyben a vármegye székhelye is: a főispán, a vármegye alispánja, árvaszéki elnöke, tiszt főorvosa, továbbá a város polgármestere, árvaszéki elnöke, tiszt főorvosa és közigyámja.

ne hagyja a bögöt; s ez vérszemet kapva, odafordul a legényhez és követelte a bögő árát. A legény kinevette: — Én nem akartam a bögöt. Zsigu; kérd a koresmáros, az haragított meg.

Erről meg persze a koresmáros nem akart hallani. A publikum is két pártra szakadt; ki a legényt, ki a koresmáros okozta a balesetért.

Zsigu látva, hogy így nem ér cél, fölkel és azzal indult kifelé, hogy megy a bírónhoz, elpanaszolja a dolgot. A legény dacosan ült az asztalhoz társaival s koczintgatások között mérgelődött:

— Hej, csak le ne hajolt volna, a Jebuzeus áldóját a kolomp helyett viselt miatyánkának, tudom, hogy tüzes szekér nélkül vágatott volna a zsidók menyországába!

A bögös csakugyan hozta a bírót. Szepesi Andras uram nem hiába kurátorviselt ember, tartotta is a tekintélyt erősen a faluban. Belép-tere mindenki, még a hősködő legény is fölállt és karban üdvözölték:

— Isten hozta bíró uramat!
— Köszönöm, fiaim — fogadta a bíró —; hát a Zsigu bögőjén baj esett?

Az első legény magához intézettnek találva a kérdést, kilépett az asztal mellől:

— Bizony behorpadt az alaposan, bíró uram; én ütöttem be a bakóval. Olyan hangon mondotta ezt a legény, amiből ki kellett értődnie, hogy a mit ő beüt, az be van ütve.

— Hát hogy történt a dolog, Gyuri csemé?

— Ugy esett az, bíró uram, — felelte a legény — hogy az Izzig kapezaskodott; rási legény nem hagyja a becsületét, s hiába intettem, hogy hallgasson, csak nyelvelt tovább. Hogy elmémsam, fejbe akartam ütni ezzel a bakóval, de lekapta a fejét és a bakó a bögöt ütötte be, hogy széjjel repedt.

Zsigu a bögő keserves sorsának felemlítésén hango-

san fölírta:

— Jaj, édes bíró uram, mi lesek én most a farsang alatt bége nélkül; még csak csigánynak se nézs senki!

— Ne jajgass more — szölt a bíró tekintélyvel — a bögöt meg fogják fizetni.

TÁRCZA.

Ah, hittem én is . . .

Ah, hittem én is a jövőben.
E hit mi édes volt, mi szép!
Csillagözönnel, napsugárral
Hinté be szívem belsejét.
Reméltem: cézomat elérve
Utam virágok közt vezet . . .
Aztán? . . . Szegény, szegény anyám, te!
Miért is szültél engemet!

Nem dóre álom volt, mi egykor
A mennyet rajzoló életem,
Mert én a földet nem vadonnak,
De tündérekertnek képzelém!
Egy tündérekertnek! hol szeretve
Békében élnek emberek . . .
Aztán? . . . Szegény, szegény anyám, te!
Miért is szültél engemet!

Lelkem derült, szívem vidám volt,
Benn gyűlölet nem vert tanyát;
Hívém, hogy kik körülöttem állnak
Mind testvér és mind jóbarát!
De ah, hitemben megcsalódtam,
Reményem eltűnt . . . elvesztett . . .
Szegény anyám, szegény anyám, te!
Oh, mért is szültél engemet?!

Paal Gyula.

Igazságszolgáltatás Rásban.*)

Írta: Dr. MIHÁLYFALVI FORGON LAJOS
Híres falu megyénkben Rás; ez a mi Rátótunk; a benne történt sok bolond história teszi híressé. Sőt Rás

*) Mutatvány szerzőnek legközelebb megjelent kötetéből Ára 2 korona. Megrendelhető Szerzőnél: Pécsött vagy Rimaszombatban Rábely Miklós könyvkereskedésében.

2. Az állami gyermekmenhely igazgató-fő-
orvosa.

II. Választott tagjai:

1. Az a 2—2 tag, a kit a telep-bizottságok
6—6 évre választanak. (Az állami gyermekmen-
hely telepein telep-bizottságok létesítendőek s ezek
választott tagjai közül 6—6 évre 2—2 tagot a
menhely bizottságba választ.)

2. Az a 2—2 tag, a kit ebbe a bizottságba
minden intézet és egyesület, a mely a gyermek-
védelem érdekeit szolgálja s a melynek működési
köre az állami gyermekmenhely területén van,
6—6 évre választ:

3. az a 2—2 tag, a kit ebbe a bizottságba
saját tagjaiból 6—6 évre mindaz a törvényható-
ság választ, a melynek területére a menhely mű-
ködési köre kiterjed.

Az 1. pont alatt említett választott tagok
fele részben nők legyenek.

A bizottság elnökét és helyettes elnökeit
(férfit, nőt) 6—6 évre a belügyminiszter ne-
vezi ki.

A menhely-bizottság az országos bizottságba
4—4 tagot választ.

Ebből a 4—4 tagból a menhely-bizottság
egyét saját tagjaiból köteles választani, egyet
azokból, a kiket a telep-bizottságok a menhely-
bizottságba választottak, egyet azokból, a kiket
a menhely-bizottságba az intézetek s egyesületek
választottak és egyet azokból, a kiket a menhely-
bizottságba az illető törvényhatóságok választot-
tak. — A menhely-bizottság feladata a következő:

a) gyermekvédő menhely-egyesületet alakít,
ha a menhely-intézet székhelyén nincs még az
állami gyermekvédelemmel összhangzatos műkö-
désre képes gyermekvédő egyesület;

b) biztosítja az állami gyermekvédelmet a
menhely egész területén a társadalom emberba-
ráti tevékenységével is;

c) előmozdítja az intézetek és egyesületek
rendszeres s a menhely egész területére szóló
összhangzatos működését az állami gyermekvéde-
lemmel;

d) a gyermekvédelemmel foglalkozó intéze-
tek és egyesületek közt szerves és a menhely
egész területére szóló összműködést létesít akként,
hogy az intézetek és egyesületek szövetségbe lép-
jenek.

Különösen pedig:

1. Közreműködik annak az céljának elérésére,
hogy intézetek, egyesületek az elhagyott gyerme-
keket gondozásba vegyék, avagy rokonok, jótévkö-
eltartsák, örökbe fogadják.

2. Közreműködik telepek szervezésénél, be-
rendezésénél; javaslatot tesz családi telepek léte-
sítése tárgyában. Telepeken társadalmi uton há-
zakat épített, hogy azokban elhagyott gyermekek
tartása fejében megbízható családoknak ingyen
lakás adassék.

3. Saját kebeléből választott albizottsága,
illetőleg ennek tagjai:

a) megtekintik a menhely főző-konyháját, a
beszerzett élelmi czikkeket és az elkészített éte-
leket.

b) gondoskodnak az iskolába járó gyerme-
kek tanszer-szükségleteiről;

— De kicsoda? — kiált fel a legény és a zsidó
egyszerre.

A bíró ur homloka közepére illeszti mutató uja
hegyét s komoly képpel, fontoskodva mondja:

— Kicsoda? Az, aki hibás volt!

— De hát kicsoda volt hibás? — ezt már sok
hang kérdé. Egyszermind újból megindultak a vélemé-
nyek; egyik ezt, másik azt mondta. — A bíró egy inté-
ssel csendet csinált.

Hogy ki volt a hibás, azt majd kisütöm én; azért
vagyok bíró!

Tekintélylél hordja körül a fejét Szepesi uram s
a legény felé fordulva kérdé, amint azt járásbíróági
tárgyalások alkalmával elég ügyesen eltanulta:

— Hát milyen szándékkal dobtad te, Gyuri öcsém,
a bögőhöz azt a bakót?

— Azzal a szándékkal, — feleli a legény, — hogy
Ieziget találjam véle fejbe.

— Tehát te nem akartad a Zsigu bögőjét találni?

— Esem ágában sem volt; sőt ha Iezig el nem
kapja a fejét, a bögőnek nem lett volna semmi baja!

— Hát te Iezig — kérdé a bíró a zsidót — milyen
szándékkal kaptad el a fejedet?

— Azzal, khérem bíró ór, hogy ez a balandos
Gyuri főjbe ne tholáljon a bakóval.

— A dolog világos, folytatja a bíró, — s nyomban
ekként hirdeti ki az ítéletet:

— Te Gyuri öcsém nem vagy hibás, mert te nem
a bögőt, hanem az Iezig fejét akartad betűtteni; miért kapta
el Iezig a fejét, akkor a bögőt nem érte volna veszedelem.
— Iezig, te mint hibás fél, a bögő helyreállítási költsége
fejében köteles vagy 3, azaz három osztrák forintot
fizetni, a miben téged ezennel elmarasztallak.

Mit tehetett a zsidó mást: fizetett; sőt még az
áldomást is neki kellett fizetni fejének szerencsés meg-
menekülése örömén, amit a bölcs igazságszolgáltatás
koronájaként a jelen voltak meg is ittak.

— — — Szó szerint így történt ez Rásban, kará-
csony másodnapján.

c) társadalmi jótékonyág útján lehető meny-
nyiségben beszerzik az elhagyott gyermekek ru-
haszükségletét;

d) felügyelnek a telep-egyesületek s a telep-
bizottságok működésére.

4. Enyhíteni igyekeznek azoknak a gyermekek-
nek sorsán, a kik erre reá szorulnak, de mert
nem elhagyottak, az állami gyermekvédelem kö-
rén kívül esnek.

5. Közreműködik, hogy a 15-ik életévét el-
ért gyermek megélhetése biztosítottak valamely
családnál, avagy gazdaságban, ipari vagy keres-
kedelmi vállalatnál avagy jótékony intézetnél,
egyesületnél.

Ime, ilyen az együttműködése az államnak a
társadalommal, a gyermekmenhelynek a menhely-
bizottsággal, tehát ebből is látható, hogy az állam
mily arányban és mily módon óhajta a gyer-
mekmentés nagy munkáját megoldani.

Állam és társadalom kölcsönösen egymásra
vannak utalva, egyiket a másiknak segítenie kell.
Hogy a gyermekvédelem nagy műve teljes si-
kerre vezessen, állam és társadalomnak teljesen
meg kell érteni egymást. Állam és társadalom-
nak egymás kiegészítő részének kell lennie, szor-
os kapcsolatban kell állania egymással, tehát
egymást mindenkép támogatni, segítenie kell. —
Csak így érhetjük el, hogy minden elhagyott
gyermek gondozásban részesül, szóval nem lesz
elhagyott gyermek, mert minden közsegélyre
szorult gyermek gondozót talál államnál, egye-
sületekben, egyeseknél. És azok, kik ezzel a ne-
mes ügygyel foglalkoznak, emberbaráti dolgot
cselekesznek, jót tesznek a mellett, hogy az ál-
lamot is elősegítik céljának elérésében.

A ki pedig jót cselekszik: munkáján Isten
áldása van. De a kik a gyermekvédelemmel fog-
lalkoznak, Isten áldása mellett a megmentett
gyermekek ezreinek és ezreinek áldása kíséri to-
vábbi utjukban...

Ugy legyen!...

Fodor Emil.

A vakokról.

Egy nemzet műveltségének fontos fokmérője az
iskolák, kulturális intézmények száma és szervezete. A
műveltség haladásával a jótékonyág is terjed s kiterjeszti
áldását az emberiség nyomorultjaira, szerencsétleneire.
De hogy is ne! Ember — akinek szíve van — ha az
örültek, hülyék, epileptikusok, eretinek szánalmas életét,
a nem tanított vakok tehetetlenségét, a műveletlen siket-
némák elhagyatottságát látja; lehetetlen, hogy hálát ne
adjon a Mindenhatónak, a miért, ha mindjárt teljes
szegénységben is — de legalább egészségben élhet!

Hazánkban e szerencsétlenek érdekében vajmi kevés
történt — eddig. Az epileptikusoknak egyáltalában nincs
még intézetük; a vakok neveléséről is csak egy teljesen
berendezett intézet (a budapesti) gondoskodik; ez intéze-
ten kívül néhány foglalkoztató műhelyük van még (Kolozs-
vár, Kecskemét, Szeged). Irányadó körök tervezték,
hogy Gömörvármegyében — Jolsván — is létesítsenek a
vakok számára foglalkoztató-műhelyt, a mely a siket-
némák intézetével volna kapcsolatban, egy igazgató veze-
tése alatt. Idővel — mihielyt az anyagi viszonyok meg-
engednék — a műhelyt nevelő-intézeté alakítanák át.
A vakokat nemcsak könyörületből kell nevelni, hanem
kívánja ezt még az okos gazdasági politika is. Nevelés,
tanítás nélkül a vak — a szegény vak — koldus marad,
nevelés-oktatás által a nemzet hasznos tagjává lesz.

Legujabban sokat foglalkoznak a vakok nevelésének
kérdéseivel és nem egy lapban lehetett olvasni, hogy a
vakot nem kell tanítani, mert ezentul már nincs — vak.
Két angol tudós t. i. A. M. Romsay és London tanár —
egy-egy sikerült operációt általánosított és így került a
lapokba nemcsak az, hogy nincs többé kopasz fej, hanem
az is, hogy nincs többé vak.

A gyógynevelés — mint újabb keletű tudó-
mány — még a művelt körökben is meglehetősen ismer-
etlen fogalom; épen azért talán nem végzek fölösleges
munkát, ha néhány szót a vakokról — érintve e két
tudós sikereit is — írunk.

A két tudós találmányát csakugyan nem szabad
kicsinyelnünk; kiváltképpen a Romsay-é alkalmas arra,
hogy a vakok bizonyos részét látóvá tegye. A. M. Romsay
(Glasgow) egy vakon született szemlencsétjét távolította
el. A szemlencse eltávolítása — tudjuk — Helmholtz
óta nem új dolog, csak az alkalmazás módja volt új. A
műtét sikerült, a szemlencse, mint fénytörő közeg hiányát,
pedig alkalmas szemlencve pótolta s így a volt vak —
látott. E műtét sikerét a lapok olyképen általánosították,
hogy minden vakság gyógyítható. A kik azonban Romsay
operációját ismertették, vagy nem tudták, vagy nem
akarták tudni, hogy a megoperáltuk előbb is volt fény-
érzéke és hogy látóidegei, látószervének belső részei a
műtét előtt is teljesen épek voltak. Látjuk tehát, hogy e
műtét csak azon esetben járhat eredménnyel, ha a
különbön ép szervnek csak fénytörő közegei (itt csak a
lencse!) elkorrosultsága oka a vakságnak.

London tanár a rádium-sugarairól lett híres. A
nagyított eredményt azonban itt is kellő mértékre kell
leszállítanunk, mert a rádium-sugarak csak a külső, a
szemesillagon, vagy a szaruhártyán előforduló hiányokon
segíthet némileg. Glass dr. azért helyesen jegyzi meg,
hogy London tanár találmányával a fényérzékeny vakok
számát valóban szaporítani fogja, a látást mindazáltal
vissza nem adja, hiszen a világban nem rádium-sugarak
közt élünk.

Igy tehát, ámbár a két tudós felfedezésének van
tudományos és gyakorlati haszna, a vakok tanítását leg-
kevésbé teszik fölöslegessé, legfeljebb nevelésüket könnyít-
tik meg bizonyos mértékben.

Egyáltalában mire taníthatók a vakok?

El kell ismernünk, hogy a vak képezhetőség szem-

pontjában fölülte áll a siketnémának és hogy az ismere-
teket majdnem korlátlan terjedelemben szerezhethi meg.
A ki a vakok oktatásáról a legutóbbi időben irt czikke-
ket olvasta, bizonyára azon véleményben van, hogy mind-
den vak született tudós, zenész (primadonna!), művész,
vagy ha már épen „csak“ mesterember, munkája való-
színűleg a művészetek művészete. Frauspiával ma már
élnünk nem szabad! A vaknak legfeljebb u a képességei
vannak, mint az éperzékűnek; az intézetbe lépő vak
gyermek ismeretei pedig határozottan mögéje esnek
éperzékű társának. A vak — természeténél fogva —
önmagától keveset mozog, látni pedig semmit sem lát;
az ily gyermek szülői meg a különleges neveléshez alig,
vagy egyáltalában nem értvén, gyermekük nevelése érde-
kében keveset tesznek: így a vak gyermek tárgyi —
concret — ismerete jóval kevesebb szavai ismereténél.
Tény azonban az, hogy tapintó-szerve — de nem szüle-
tétől fogva, mint sokan hiszik — fejlettebb az éperzékű,
vagy siketnéma tapintásánál és hogy ez érzéket rendkívül
finomná lehet fejleszteni.

Hirlapi ezekben sem a vakok tulajdonságait, sem
oktatásuk módját bővebben tárgyalni nem lehet. Azért
röviden e-ak az eredményt akarom még leírni, a melyet
ma elérnek. A történelem kiváló műveltségű vakokról
emlékezik meg (L'esueur, Paradás Teréz, Braille, Baczkó,
Moon stb.) és bár fennebb elismertem, hogy a vakot —
általában! — a műveltség magas fokára lehet emelni:
mégis azt tartom, hogy öt anyagi és egyéb körülmé-
nyének megfelelő nevelésben szabad csak részesíteni. A
vak a tudományos pályán azért boldogul nehezen, mert
alig kap állást. Így a szegényebb vakot tanítsák meg
írni, olvasni (tapintható betűk, Braille rendszer, a látókkal
való levelezéshez a Mell-rendszer, esetleg írógép). Köz-
hasznú ismeretekre, énekekre és — munkára (kefekötés,
székfonás, kötélverés stb.). A gazdagoknak és kiváló tehet-
ségűeknek nyitva áll főleg a zenei pálya, de a tudomány
minden sct, a művészetnek is nem egy ága. Legfontosabb
tehát a vaknak ipari, majd zenei kiképzetése, a kedélyt
annyira nemesítő ének azonban a vakok egyik intézeté-
ből sem szokott hiányozni.

A vakok oktatása miképen történik, arról Gömör-
vármegye n. é. közönsége — reméljük már a közeli
jövőben — saját intézetében fog meggyőződést szerezhethi.
— Ugy legyen!

Scholtz Lajos.

Az országos dijnok-kongresszus.

Az országos dijnok-kongresszus véglegesén meg-
állapított programját most már közölhetjük. Erteslél-
sünk szerint az előkészítő bizottság Komáromy István
elnökkel élén mindent elkövet a kongresszus sikere érde-
kében. — Az ország minden részéből sűrűn érkeznek a
központhoz a bejelentések, így városunk abban a kellemes
helyzetben lesz, hogy sok idegen embert fog vendégül
láthatni. Nem csupán a dijnokok, de más tisztviselők is
igen érdeklődnek a kongresszus iránt, így mint értesülünk
a vármegyei, községi és körjegyzői kar is képviseltetni
óhajta magát. A közebédre aláírási ívek lesznek körözve
A táncmulatság sikere érdekében pedig a városi ifjuság-
ból összeállított nagy számú rendezőség fáradozik és
valószínűleg katonai zene is fog közreműködni.

Mi ez uton ajánljuk ezen mozgalmat a közönség
becses figyelmébe és partfogásába.

A kongresszus tagjaihoz intézett felhívás és annak
programja a következő:

Tisztelt Kartársak! Kedves Testvéreink!

Tudjátok a nektek küldött lelkes felhívásokból s a
napilapokból is, hogy az országos dijnokgyűlés és nyug-
díjintézet, mint a többi dijnokgyűlések vezetősége ez évi
kongresszusát nálunk Rimaszombatban tartja meg aug-
hó 15-én.

Fontos dolga lesz ennek a kongresszusnak, mert
mulasztást akar pótolni. Saját mulasztásunkat, melyet
magnunkkal szemben követünk el.

Sokat mulasztottunk a magunk kárára, mert a napról-
napra előtérbe tolokodó súlyosabb megélhetési viszonyokat
mérlegeletlenül hagyva, lelket ööl és testet görnyesztő
szorgos munkálkodásunk közben, talán eszünkben sem
jutott, hogy hát hiszen mi is létezőnk, mint az állam-
gépezetnek szerény de kitartó közkatona, kikről nemcsak
a felsőbb helyeken feledkeztek meg, hanem mi magunk-
ról is megfeledkezünk.

Ezért a felelősségünkért bünhödnünk, elfeledve
mindenkitől, de különösen azok részéről, a kik hasznos
országos működésünk terén minket eddig a kellő figye-
lemre nem is méltathattak. S azt tőlük rossz néven sem
vehetjük mert mi voltunk az okai, hogy nekünk, néma
gyermekeknek, a szavunkat meg nem érthették.

Fel kell tehát nyitnunk eddig lezárt néma ajkain-
kat, s elő kell terjesztenünk méltányos és jogos kérésünket.

Rá kell mutatnunk rég tühethetlenné vált nyomoru-
ságos helyzetünkre, s kérnünk kell mindaddig, míg kéré-
seink a kellő méltánylásra találnak és — meghallgat-
tatunk.

E célból jövőnk tehát össze ez év augusztus 15-én
városunkban a dijnok-kongresszus megtartására, s nem-
csak reméljük, de el is várjuk, hogy ezen kongresszuson
mennél többen vegyetek részt, kedves testvéreink!

Tájékozódul közöljük veletek az általunk megállapi-
tott sorrendet, amint következik:

1. 1903. év augusztus 14-én pénteken délután a
vasuti állomásnál az érkező vendégek fogadása és el-
szállásolása.

2. Ugyanaznap este a rimaszombati „Polgári Olvasó-
kör“ dísztermében a rimaszombati dijnokgyűlés díjtalan
közvacsorával egybekötött szimbolikus vendégestélye.

3. 1903. évi augusztus 15-én szombaton reggel 10
órakor a kongresszus megnyitása és megtartása.

4. Ugyanaznap délbén a „Széchenyi-kert“-ben 1 frt.
20 kros közebed.

5. Ugyanaznap délután 4 órakor a „Széchenyi-kert“
fedett táncz helyiségében táncmulatság 50 kr. belépti
díjjal, mely díj a vendégek részére nem kötelező.

Tisztelt Kartársak! Kedves Testvéreink!

Midőn ismételve szivetekre kötjük saját érdeketeket,
kérve-kérünk, hogy kongresszusunkon mennél számosabban
vegyetek részt, hogy panasszal telt ajkaink és keserűség-
gel megtelt sziveink megnyilatkozásai annál impozánsab-
ban juthassanak kifejezésre.

Végül s zavarok elkerülése végett felkérünk benne-
teket, hogy az elszállásolás és a közebédén való részvétel

ezéljából pontos jöveleteket az országos díjok-kongresszus rendező bizottságának elnökével Rimaszombatban augusztus hó 12-ig okvetlenül közölni sziveskedjete.

Isten hozzon Titeket szerető körünkbe!

Rimaszombat, 1903 július 30-án.

Hazafini és Kartársi üdvözléssel

A rendező bizottság.

Hírek és vegyesek.

Habemus papam F. hó 4-én ezekkel a szavakkal hirdette ki Maechi biboros a Péter templom előtt összesereglett népek, hogy a katolikus egyháznak feje meg van választva. A bibornoki collegium a világ első méltóságára Sarto József velencei patriarchát választotta. Az új pápa — ki X. Pius nevet vett fel — rögtön megválasztása után áldást osztott az összesereglett népek.

Alispán szabadságon Bornemisza László vármegyének alispánja t. hó 15-én kezdte meg szabadságát. Szabadságideje alatt az alispáni teendőket, törvényszerinti helyettese: Lukács Géza vármegyei főjegyző fogja ellátni.

Városi közgyűlés. Rimaszombat város képviselőtestülete — ma augusztus hó 6-án — délután 1/2 3 órákor közgyűlést tart, a melynek tárgysorozata a következő: 1. Az állami elemi iskola gondnokságának a tanárfelvi tanköteles gyermekek iskolai ellátása tárgyában hozott határozata. 2. Polgármester szabadsága s helyettesítése iránti tanácsi javaslat. 3. Tanácsi javaslat a mentelmi építkezés ügyében. 4. Tanácsi javaslat a katonaelszállásolási pótdó főkönyvek lezárási munkálatai díjának utalványozása iránt. 5. Tepper Lajos kérvénye — mezőgazdasági — szeszgyár felállítására iránt.

A községi iskolaszék folyó hó 4-én Lukács Géza elnökle alatt ülést tartott, melyen az elnök több előterjesztést tett, s különösen részletesen foglalkozott az iskolaszék a „Gizella“ kisdóvó-intézetnél tapasztalt berendezési hiányok pótlásával és a javítások eszközzésével. A városi tanácshoz e tekintetben előterjesztést tesz az iskolaszék.

Áthelyezés. Prileszi Prileszky István losonczy százados — özv. Sarlay Pálné ajnácskői birtokos veje — folyó hó közepétől a budapesti kadétközpont tanári minőségben áthelyeztetik. „L és V.“

A földmives iskola záróvizsgálója. A rimaszombati m. kir. földmives iskola évszázó elméleti és gyakorlati vizsgája augusztus hó 16-án délelőtt fog megtartatani. Az ez iránt érdeklődők figyelmét ezen nyilvános vizsgára az igazgatóság felhívja és a mezőgazdasági szakoktatás iránt érdeklődőket szívesen látja a vizsgára.

Felhívás 10 éves találkozóra. Aló írottak felhívjuk azon iskolatársainkat, kik velünk 1893-ban a rimaszombati egy. prot. főgimnáziumban érettségit tettek, hogy 10 éves találkozóra ez év augusztus hó 16-án Rimaszombatban megjelenni sziveskedjenek. Előértekezlet augusztus hó 15-én este 9 órákor a „Tompá“ szállóban, összejövetel augusztus 16-án délelőtt 10 órákor a főgimnázium tornacsarnokában. Jelentkezés Bendik János ev. lelkésznel Süvete u. p. Jolsva Gömörmegye. Bendik János ev. lelkész Süvete, dr. Kovács László máv. fogalmazó Szombathely, Okolicsányi János törvényszéki jegyző Török László bányamérnök.

Halálozások. Vincze István felső-lövői fiatal főgimnázium tanár, a helybeli egyesült prot. főgimnázium egykori volt jeles növendéke folyó hó 3-án 30-éves korában szülőinél Osgyánban hosszas betegeskedés után meghalt. Az elhunytat agg szülőin kívül ihu neje és két gyermeke gyászolja. — Rimabányán folyó hó 1-én hunyt el 69 éves korában a jótékonyágáról ismeretes urinó özv. Reguly Pálné.

Új anyakönyvvezető. A belügyminiszter Valkay György harkácsi körjegyzőt anyakönyvvezetővé nevezte ki.

Tanítói kinevezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Plachta Rudolfot a tiszolci állami elemi iskolához tanítónak, Kende Juliát pedig az Andrási (Pacs) orodához óvónővé nevezte ki.

Mulatság. A helybeli általános ipartestület nyugdíjintézménye javára folyó hó 2-án fényesen sikerült mulatságot rendeztek a Széchenyi kertben. Az ipartestület tagjai a diszszáló alatt vonultak ki zeneszó mellett, s a közönség csakhamar tömegesen érkezett a kertbe, hol kezdetét vette a táncmulatság, mely egyike volt az ideig legsikerültebb mulatságainak. Még késő este is nagy volt a vígság a fedett tánchelyiségben, s a fiatalok sehogysem akarta abbahagyni a táncot, mely a legjobb kedélyhangulatban éjféltől 2 óráig tartott Szécségyverseny is volt a mulatságon. Minden belépő egy szavazó-jegyet kapott s a legtöbb szavazatot Varga Ilonka kapta, kinek a rendezőség egy gyönyörű csokorral kedveskedett. — A tiszta jövedelem 184 kor. 22 fillér. — A felülfizetők névsorát térszűke miatt jövő számbunkban közöljük.

Új szabályrendelet. A vallás- és közoktatásügyi miniszter rendelete alapján, a vármegyei közigazgatási bizottság előterjesztése folytán a múlt hó 24-25-én tartott megyei közgyűlés kimondotta, hogy a 15 éven aluli gyermekeknek a mulató helyektől való távollatása céljából új szabályrendeletet alkot. A szabályrendelet összeállítására és a legközelebbi közgyűlésen való előterjesztésre a közgyűlés bizottságot küldött ki, melynek tagjai Bornemisza László alispán elnökle mellett: Molnár József, dr. Mesko Miklós, dr. Löcherer Tamás, Lukács Géza, Szakall Vincze, Kubinyi Ferencz, dr. Kovács László és Máriássy István aljegyző.

Új Fehér-kereszt egyesületi tagok. Lichtschein Adolfné, a Fehér-kereszt egyesület buzgó tagjának gyűjtése folytán újabb a következők léptek be az egyesület tagjai sorába: Tigermann Adolfné, Enyedi Miksáné, Jellinek Bertalanné, Schwarz Pálné, Neumann Antalné, Róth Gézáné, Kohn Adolfné (korona vendéglő), özv. Hilovics Lipótné, özv. Gellmann Sámuelné és Lefkovicz Ferenczné.

A tiszolci kaszinó gyűlése. A tiszolci magyar kaszinó folyó hó 2-án rendkívüli közgyűlést tartott, melyen az elnök örömmel jelentette, hogy Andrássy Dénes gróf ur ő méltósága, a tiszolci magyar

kaszinó házalapja javára 2000 koronát adományozni kegyes volt. A közgyűlés ezt örömdetes tudomásul vette s kimondotta, hogy mély háláját és köszönetét alkalmas módon fogja ő méltóságának kifejezni; egyúttal ő méltóságát a kaszinó díszelnökéül választotta s arezképének megfestetését és a kaszinó helyiségében való kifüggesztését is elhatározta. Ez alkalommal ő méltóságát Hamos László, megyénk szeretett főispánját, valamint Sulyovszky István, kir. tanácsos urat, mint a kaszinó jóakaróit és jölteveit dísztagokká választotta s erről szóló díszokmányok elkészíttetését és átadását szűkebb bizottságra bízta. A közgyűlés örömteljes hangulatban folyt le azon reményben, hogy a kaszinó nem sokára saját megfelelő házában fogja a magyarság szent ügyét szolgálni. A házalap összege egyelőre nem elegendő a szándék azonnali megvalósítására, de a tiszolci magyarság bizik azokban, kik helyzetét és hazafias célját ismerik és méltain tudják, hogy célja elérésében hathatósan támogatni fogják.

Gondnoksági gyűlés A rimaszombati állami elemi népiskola gondnoksága Lukács Géza vármegyei főjegyző elnökle alatt folyó hó 4-én délután 3 órákor rendes ülést tartott. A szép számban egybegyűlt tagok meghallgatván Törköly József áll. el. isk. igazgatónak, mint előadónak gondosan egybeállított jelentését, azt tudomásul vették. Ebből kifolyólag intézkedés történt az iskolaépületek körül szükségesnek mutatkozó javításoknak még a szünidő folyamán leendő sürgős eszközzéséről. Ezek között a legfontosabbak a fuiskolában az illemhelyeknek egészségügyi és eszthetikai elhelyezése, illetőleg teljesen újból való felépítése. Helyesül tudomásul vette a gondnokság a jelen volt polgármesternek dr. Kovács Lászlónak e tárgyra vonatkozólag tett abbeli megnyugtató kijelentését, hogy mihielyt az új városi mérnök megérkezik, a szükséges átalakítások megejtését tüzi ki legelső, sürgős feladatúl. Több folyó ügy elintézésére után volt még a gyűlésnek egy az iskola belétele és jövő fejlődésére nagyjelentőségű, helyes határozata, mely abból áll, hogy a gondnokság kérvényt intéz a tanfelügyelőség utján a közoktatásügyi miniszteriumhoz egy új, rendes tanítói állásnak szervezése, illetőleg beállítása iránt.

Színészek. Szabadhegyi Aladár a nagyszombati színház igazgatója f. hó 23-án jól szervezett társulatával Tornallyáról városunkba érkezik. A társulat tagjai között sok ismert jó erő van és így reméljük, hogy itteni szereplésüknek meg lesz a kívánt sikere.

Tűz Pokorágyon F. hó 3-án este Alsó Pokorágy határában nagyobbn mennyiségű kint lévő takarmány megégett. A tűz oka ismeretlen, de valószínűleg gondatlanságból származott.

Muzsikások veszedelme Szombatra virradó éjjelen a seregbelek egyik „kiváló“ zenekar két tagja — illuminált állapotban összeveszett Balog József és Radits János zenészek — a banda két oszlopos tagjai voltak ezek, kik a hajnali csendet ugyancsak megháborították kiáltásaikkal. A czivódás annyira ment, hogy az egyik bieskát, a másik követ ragadott s így látták el egymást. Balog a fején, Radits a lábán hatalmas sebbel került a kórházba, hol most ápolás alatt van mind a kettő.

Új vasérczbánya Rozsnyón. A rimamurányi vasmű r. t. Rozsnyón — mint a m. keresk. lapjában olvassuk — új vasérczbányát nyitott s a feltárási műveletek memsokára befejeződnek.

Telefon vármegyénkben A múlt hetekben elkészült az a telefonvezeték, a mely által Putnokot, vármegyénk ezen nagyforgalmu városkáját az országos telefonhálózatba belevonták. — Tulajdonképpen Putnokot Borsodmegyével, nevezetesen ennek székvárosával Miskolcczal kötötték össze, de ezáltal, mivel tudvalegőleg Miskolcz az országos telefonhálózat egyik csomópontja, közvetlen Putnokról lehet beszélni az ország, sőt a külföld nagyobb városaival is. — Kívánatos dolog lenne, ha a telefont Rimaszombatba, és a megye főbb helyeire bevezetnék, mert eltekintve attól, hogy a telefon mily nagy szolgálatokat tesz a kereskedelmi összeköttetések terén, a közigazgatás igazi egyszerűsítése telefonhálózat nélkül el sem képzelhető.

Nyugtázás A kokovai iparos oivasó- és társalgó kör által folyó év július hónap 19-én rendezett majális alkalmával felülfizettek: Nemező Ede és Veszelszki Antal 2—2 koronát, Angyal (Zlatnó) Bencsik Sámuel, Füzy Rezső, Gembiczky József, Geczinger (Zlatnó), Kremiczki Dániel, Kuchta András, Kremiczki István, Králik gyógyszerész, Spira Károly, Szviezsényi Zoltán, Steiner Lajos, Reichmán Samu, Tándlich Hermán és Treska Ferencz 1—1 koronát, Bacszánszky István 60, Klein Ferencz 40 és Svalik Vincze 30 fillért. — Fogadják a nemesszivű adakozók a rendezőség hálás köszönetét.

Nyugtázás A nagyörcei ifjúsági egyesület által — létesítendő könyvtára javára — 1903. évi július hó 26-án a városi fürdőkertben megtartott zárkörű táncmulatság bevétele volt 164 korona 60 fillér, kiadása 95 korona 18 fillér, maradvány 69 korona 42 fillér. Felülfizettek: id. Mihálik Dezső 4 korona, id. Stefanecok Károly, Adriányi Ernő, Lechoitzky István, Reiner Bertalan, ifj. Toperczer Gyula, Jánik József, Wertheimer Dezső, Král András, Ganay Gyula, id. Cseh András, Danielisz Károly, Stefanok Károly, Pataki Sándor és Broczko Gusztáv 2—2 korona, Prsiviszlauszky, Volf Ede, Stitniczki Károly, id. Pelech Lajos, Damrély Ervin és Heim 1—1 korona, Drenka Sándor 60 fillér, mely összeget hálás köszönettel nyugtáz a rendezőség.

Egészségügyi kimutatás. Május hóban. Hőkhurut: Helya 10, Péterfala 1, Likégyár 6. Vörheny: Ajnácskő 3, Alsó-Balog 1, Bátka 1, Dobtenek 2. Egyházasbást 1, Gesztete 2, Péterfala 3, Feled 1, Sid 1. Babalaska 6, (megh. 1.) Fűrész 6, (megh. 4.) Nyustya 1, Ráthó 1, Tamásfala 3, Kuntaplocza 3, Paskaháza 22, (megh. 9.) Pelsűcz 1, Vigtelke 1, Abafala 3, Deresk 8, (megh. 1.) Putnok 1, Rimaszombat 24, (megh. 7.) Kanyaró: Miglész 1, Alsó-Balog 1, Bugyikfala 7, Gortva-Kistalud 12, (megh. 2.) Szent-Simon 6, Hrussó 7, Klenócz 4, Likégyár 12, Nyustya 8, Sztrizs 15, (megh. 2.) Alsó-Szálánok 5, Orlatjörök 1, Naprégy 39, (megh. 1.) Abafala 4, Alsó-Szuha 12, (megh. 1.) Baradn 1, Beretke 10, Felső-Szuha 33, (megh. 2.) Imola 10, (meg. 1.) Kánó 5, Keeső 3, Kelemér 1, Lekenye 8, Malé 6, Putnok 39, (megh. 1.) Ragály 6, (megh. 1.) Tiba 3, Zádorfala 1, Zubogy 2, (megh. 2.) Roncsoló toroklob: Rakos 1, Perjese 1, Malé 1, Hasi hagy máz: Jólész 2, Perlászi 1, Kelemér 1, Rimaszombat 2.

Nyilttér*)

Nyilatkozat.

Matavovszky Endrével felmerült lovagias ügyemben megbízottaim részéről hozzám intézett következő levelet az ügynek megbírlása végett közrebeosatom.

Putnok, 1903. július 30.

Zoltán Zsigmond.

Tekintetes Zoltán Zsigmond urnak Putnokon.

Tisztelt Barátunk!

Matavovszky Endre putnoki gőzmalom hivatalnok elleni lovagias ügyemben értesítünk, hogy Matavovszky Endre megbízottai a Putnokon, 1903. évi július hó 24-én felvett jegyzőkönyv szerint a te pároajképeség megállapítása céljából polgári becsületbírószék összeállítását kérték. Mi ezt — jöllehet a te párbajképeséged ellen felhozható vadak velünk nem közöltettek — készségesen elfogadtuk. Ennek folytán Losonezon, folyó hó 27-én feladott táviratunk értelmében a becsületbírószéknek folyó hó 28-án kellett volna Putnokon megalkulnia és feletted itélkeznie.

Ez azonban a Putnokon, 1903. évi július hó 29-én felvett és dr. Simon József Sándor, dr. Hajós József urak, mint az általunk delegált és Dioszeghy Dezső, mint Gruner Lipót urak, mint Matavovszky Endre részéről megnevezett becsületbírák által kiállított jegyzőkönyv szerint sem folyó hó 28-án, sem folyó hó 29-én „a putnoki helyi viszonyok miatt“ meg nem történhetett, illetőleg a becsületbírószék meg nem alakulhatott.

Miután ezen jegyzőkönyv szerint a delegált becsületbírák egyszersmind tisztükről lemondottak és mert a becsületbírószék megalkotása a putnoki helyi viszonyok miatt volt sikertelen, mi Matavovszky Endre megbízottai, Lakner László és Eölvédy József urak elé azon írásbeli prozoziciókat terjesztettük, hogy újabb becsületbírószék Budapestben a Pannonia szállóban üljön össze; megjegyezve azt is, hogy a mennyiben a már 10 nap óta húzódó ügy elintézésére ezen utolsó expedienstünket el nem fogadnak, ezt kénytelen leszünk felük gyvaságának és a lovagias elintézés előli kibúvásának tekinteni. Eme prozoziciókat Matavovszky Endre megbízottai el nem fogadták, ellenben közölték velünk, hogy megbízójukkal való érintkezés után — immar csak az általad saját magad ellen kért katonai hatóság eljáráshoz kívánta magát tartani, melynek eredménye tisztán csak te reád s nem egyszersmind ő reá is kötelező;

Tekintve most már, hogy ezen lovagias ügyet Matavovszky Endre kvalifikálhatlan eselekménye idézte elő, s hogy ekként neki az elégtétel megadására — ha gentleman — mindent megkísérlenie kellett volna:

tekintve, hogy a polgári becsületbírószék összeállítása Matavovszky Endre megbízottai részéről kéretett, s ez által ő magát a polgári becsületbírószék határozatának kívánta alkövetni; ennél fogva midőn ezen általa kért becsületbírószék a putnoki helyi viszonyok miatt megalkulni nem tudott, neki újabb becsületbírószék összeállításának megkísérléséhez minden lehető megtenni kötelessége lett volna, mit azonban nemcsak nem tett és az elől ridogen elzárkózott, hanem a te általad kért katonai eljárásához kívánta magát tartani, melynek eredménye tisztán csak te reád s nem egyszersmind ő reá is kötelező;

tekintve, hogy az újabb becsületbírószék összeállítása előli elzárkózás következményeire ő általunk megbízottai utján előre figyelmeztetve lett és

mert a privátim tudomásunkra jutott, ellened felhozott nevetéses vádak téved a mi legjobb és legigazibb meggyőződésünk szerint semmiféle becsületbírószék előtt nem disqualifikálhatnak:

megállapítanunk kellett, hogy Matavovszky Endre az elégtételt megadni gyáva, illetve az elégtételt megadása alól képtelen ürügyek és kifogások által kibújni igyekszik.

Ezért mi részéről Matavovszky Endrével szemben minden további lovagias eljárást szükségtelennek tartunk és ezen ügyet a te részéről a lovagias szabályai szerint befejezettek nyilvánítjuk. Losonezon, 1903. évi július hó 29-én,

Baráti üdvözléssel

Dr. Gergely Ödön s. k.

Dr. Sacher Aladár s. k.

*) E rovatban közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

Hirdetmény.

A Bódi Istvánné-féle **Szijaártó-utca** (Malom-szög) **96. sz. alatti ház**, megfelelő kiterjedésű udvar és kert belsőséggel együtt szabad kézből eladó. Venni szándékozik **Molnár József** ügyésznel jelentkezzenek.

Uri lakás kerttel.

Jánosiban, a **Varga Endre ur háza** (ezelőtt Pongrácz-féle ház) eladó, esetleg bérbbe kiadó. — A lakóházban van **öt tágas szoba** cél szerű elrendezéssel, tágas és szép **folyosó**; az épület alatt nagy, egészséges **pincze**; hozzá tartozik **két melléképület**, ezek egyikében szintén lakásra is használható helyiségek, továbbá két **istálló** stb. A telek a község déli részén fekszik, négy hold területű, talaja kiválóan termékeny; egy része gyümölcsfákkal van beültetve, udvara szépen parkirozva, jó vizű kuttal ellátva. 1-2

Az érdeklődők **Becske Bálint** ottani lakos megbízottánál bővebb felvilágosítást nyerhetnek.

Hirdetmény.

1728. sz. — A tornallyai kir. járásbírószék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy **dr. Király Kálmán** s érdektársai végrehajthatóknak **Ruzsinszky János és András** végrehajtható szenedők elleni 31 korona 9 fillér, 66 korona, 45 korona 26 fillér és 400 korona tökekövetelések és járuléki iránti végrehajthatási ügyében a bánrévei 7. számú tjkvben A. I. 1. sor, 7 hrszám alatt felvett 8. o. i. számú háznak B. 10—11. alatt Ruzsinszky János és Ruzsinszky András nevén álló részére 772 koronában a bánrévei 54. számú tjkvben A. I. 1. sor, 150. hrszám alatt felvett s Ruzsinszky János, Ruzsinszky András, Ruzsinszky István ismeretlen tartózkodású és Hendrik Pál nevén álló szántóra a végrehajthatási törvény 156. §-a alapján 144 koronában és a bánrévei 62 számú tjkvben A. I. 1—6. sorszám alatt felvett szántóból álló ingatlanainak B. 2—3. alatt Ruzsinszky János és Ruzsinszky András nevén álló részére 1084 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1903. évi szeptember hó 16-ik** napján délelőtt 9 órákor Bánréve község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozik tartozni az ingatlanok becsárának 10 %-át készpénzen, vagy az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett arányammal számított és az 1881. évi nov. hó 1-én 3333. sz. a kelt igazságügyi miniszteri rendelet 8-dik §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezeihez letenni, vagy az 1881. évi LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróság előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Tornallyán, 1903. évi július hó 4-én. — A tornallyai kir. bíróság mint telekkönyvi hatóság.

Münster, kir. járásbíró,

Tanuló.

2-3

Jó házból való 13-14 éves fiú — aki magyarul és tótul beszélni tud — egy nagyobb gyártelep **fűszer-, rőtös- és ruhakereskedésében** mint gyakornok azonnali belépésre kerestetik. **Hol?** Megtudható e lap kiadóhivatalában.

Hirdetés.

Rimaszombatban, a János-utca 38. sz. alatt a vásártérhez közel fekvő háznak emeleti lakosztálya **1903. évi november hó első napjától bérbeadó**, de maga az egész emeletes ház tágas udvar és a Rima folyóig terjedő gyümölcsös és veteményes rendezett nagy kert szabad kézből örök áron is **eladó**.

Szerényi János.

Eladó

a jolsvai takarékpénztárnál:

- 1 Kühne-féle sorvető-gép 19 soros, teljesen hiba nélküli állapotban. 2-3
- 1 Schuttlewort-féle sorvető-gép 13 soros használt, jutányos áron eladók.

Hirdetmény.

4442. sz. — A rimaszombati kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a **rimaszombati takarékpénztár** végrehajtatonak **Dorók János** végrehajtást szenvedő elleni 100 korona s járuléka iránti árverési ügyében a végrehajtási árverést az 1881. évi LX. t. cz. 144. és következő §§-ai értelmében a rimaszombati kir. törvényszék területén lévő Osgyán községben fekvő s az osgyáni 70. számú telekjegyzőkönyvben A. I. 1. sor, 85. hrzi szám alatt foglalt beltelekből és azon épült 74. szám alatti házból a B. 2 5 alatti Dorók János és Dorók Borbála férj. Borus Jánosné (1/2) egykettő részben megillető jutaléka 2370 koronában ezenel megállapított kikiáltási árban elrendeltetik s annak megtartására határnapul **1903. év augusztus hó 17-ik** napjának délelőtti 10 óráját Osgyán községébe, a községi bíró házához tüzte ki, mely alkalommal a fent körülírt ingatlanok a becsáron alul is el fognak adatni.

Árverelni szándékozik tartoznak a kikiáltási ár 10 %-át, azaz 80 korona és 237 korona készpénzben vagy az 1881. évi LX. t. cz. 42. §-ában jelzett és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezeihez letenni vagy az 1881. évi LX. t. cz. 170. §-a értelmében bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított elismervényt az árverés megkezdése előtt átszolgáltatni.

Rimaszombati kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság 1903. évi június hó 3-ik napján.

Pongrácz, kir. törvszéki bíró.

Földhaszonbérlet.

A rimaszombati ev. ref. egyháznak a tornallyai országot mellett fekvő 20225 négyszögöl területű **szántóföldje**, folyó év **október 1-étől** részletekben vagy együttesen haszonbérbe adandó; a bérleti kívánók **László János** egyházi algondnok urnál jelentkezzenek. 3-6

Hirdetmény.

4721. sz. — A rimaszombati kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a **rimaszombati hitel- és fogyasztási szövetkezet** végrehajtatonak **Hangonyi István** végrehajtást szenvedő elleni árverési ügyében a végrehajtási árverést az 1881. évi 60. t. cz. 144. és következő §§-ai értelmében a rimaszombati kir. törvényszék területén lévő Uraj községben fekvő s a uraji 22. számú tjkvben A. 2-12. sorszám alatt foglalt 1/2 urbéri külbirtokból és 13., 15. sor, 13/c₁, 13/c₄. hr. szám alatti beltelekből s azokon épült 49. és 51. szám alatti házakból, a B. 7. alatti Hangonyi Istvánt 1/2 részben megillető jutaléka és az uraji 2. és 42. számú tjkvi legelő és maradvány legelőből a B. 192. és B. 157. alattiak szerint Hangonyi Istvánt megillető jutaléka 1486 korona,

Az uraji 32. számú tjkvben A. 1. sor, 22/c hrzi szám alatt foglalt beltelekből, azon épült 70 szám alatti házból és A. 2-12. sorszám alatt foglalt 1/3 urbéri külbirtokból a B. 10. alatti Hangonyi Istvánt 5/8 részben megillető jutaléka 2031 korona és

az uraji 137. számú tjkvben A. 12. sor, 442., 443. hrszám alatt foglalt szántóföldből a B. 5. alatti Hangonyi Istvánt felerészben megillető jutaléka 547 koronában ezenel megállapított kikiáltási árban elrendelte, annak megtartására határnapul **1903. évi szeptember hó 11-ik** napjának délelőtti 10 óráját Uraj községbe a községi házához tüzte ki, mely alkalommal a fent körülírt ingatlanok a becsáron alul is el fognak adatni.

Árverelni szándékozik tartoznak a kikiáltási ár 10 %-át azaz 148 korona 60 fillér, 203 korona 10 fillér, 54 kor. 70 fillért készpénzben vagy az 1881. évi 60. t. cz. 42-ik §-ban jelzett és az 1881. évi nov. hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8-ik §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezeihez letenni, vagy az 1881. évi 60. t. cz. 170. §-a értelmében bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított elismervényt az árverés megkezdése előtt átszolgáltatni.

Rimaszombati kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság, 1903. június hó 21-ik napján.

Velesh, kir. tszéki bíró.

PUTNOKI HITELBANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

Alóírott Igazgatóság tisztelettel hozza a nagyérdemű közönség becses tudomására, miszerint a „**Putnoki Hitelbank Részvénytársaság**“ folyó évi **június hó 15-ik napján megkezdte működését** Putnokon.

A vállalat tárgyát következő üzletágak gyakorlása képezi:

- a) Betétek kamatozás végett elfogadása könyvecskére, pénztári jegyekre és folyó számlára. Kamatláb: állandó betétnél 4 1/2 %, különben 4 %.
- b) Előlegezések értékpapírokra, valamint raklevelekre.
- c) Zálogkölesönök adása ingatlan javakra, házakat és háztelkeket is ideértve, hosszabb vagy rövidebb időre 6-6 1/2 % kamattal.
- d) Már létező jelzálogilag biztosított követelések beváltása és átvétele, az 1881. évi LXX. t. cz. bélyeg- és illetékmentesség jogkezdésményével.
- e) Váltó, utalványok s egyéb kereskedelmi okmányok le- és visszleszámitolási üzlete.
- f) Jótállási kölesönök adása, ha a kötvény az egyenes adóson kívül egyetemlegesen készfízető kezességét vállaló, két jótálló által is van aláírva; pénzeknek — biztosíték bekívánása mellett — folyó számlárai ki- kölcsönzése.
- g) Magyar és osztrák állami és elsőbbségi kötvények, záloglevelek és értékpapírok adásvevése.
- h) Értékpapírok, váltók, csetalékok, szelvények adás-vevése saját vagy harmadik személy számára.

Üzlethelyiség: a város háza földszintjén

Bővebb felvilágosítást nyújt: az intézet **Igazgatósága** vagy **dr. Dienes Gyula** az intézet ügyvédje Putnokon.

2-*

Tájékoztató: A kölesönkérő jó ha magával hozza s ha már megszerezte 1. az ingatlanairól szóló telekjegyzőkönyvi másolatokat; 2. adókönyvecskéit; 3. a tűzbiztosítási barchát; 4. s főleg házáknál, községi előjáróságától egy Bees-bizonyítványt, melyben igazolva van háza, esetleg községének forgalmi értéke. Ha ingatlanain már terhek vannak, behozandók az e terhekről szóló „jegyzék” is, — továbbá netalán adás-vételi és bérleti szerződések, szóval oly okiratok, melyek az ingatlan értékének meghatározására adatul szolgálhatnak.

Kiváló tisztelettel:

AZ IGAZGATÓSÁG.

Hirdetmény.

4634. sz. — A rimaszombati kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a **Bodor Dúduk Sámuel** végrehajtatonak **Mester Mihály és társai** végrehajtást szenvedő elleni 349 korona 25 fillér s járuléka iránti árverési ügyében a végrehajtási árverést az 1881. évi LX. t. cz. 144. és következő §§-ai értelmében a rimaszombati kir. törvényszék területén lévő Osgyán községben fekvő s az osgyáni 110. számú telekjegyzőkönyvben 130/c. hrzi számú beltelekből és azon épült 114. szám alatti házból, a B. 3 és 7 alatti Mester Mihály és Jánost 1/4-ed részben megillető jutaléka 773 korona;

az osgyáni 257. számú telekjegyzőkönyv 109. hrzi számú beltelekből és azon épült 92. szám alatti házból a B. 8 alatti kiskoru Dorók Andrást 1/4-ed részben megillető jutaléka 94 korona;

az osgyáni 224. számú telekjegyzőkönyv 107. hrzi számú beltelekből és azon épült 91. szám alatti házból, a B. 5 alatti Mojzes Istvánt 1/4-ed részben megillető jutaléka 346 korona;

az osgyáni 116. számú telekjegyzőkönyv 135. hrzi számú beltelekből és azon épült 120. szám alatti házból a B. 5 és 10 alatti Véghe Gabaj Istvánt 1/5-öd részben megillető jutaléka 353 korona; és

az osgyáni 54. számú telekjegyzőkönyv 69 hrzi számú beltelekből és azon épült 7. szám alatti házból a B. 4 alatti Felek Jánost 1/8-ad részben megillető jutaléka 95 koronában megállapított kikiáltási árban elrendeltetik s annak megtartására határnapul **1903. év augusztus hó 24-ik** napjának délelőtti 10 óráját Osgyán községébe, a községi bíró házához tüzte ki, mely alkalommal a fent körülírt ingatlanok a becsáron alul is el fognak adatni.

Árverelni szándékozik tartoznak a kikiáltási ár 10 %-át, azaz 77 kor. 30 fill., 9 kor. 40 fill., 34 kor. 60 fill., 35 kor. 30 fill. és 9 kor. 50 fillért készpénzben vagy az 1881. évi LX. t. cz. 42. §-ában jelzett és az 1881. évi november 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezeihez letenni vagy az 1881. évi LX. t. cz. 170. §-a értelmében bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított elismervényt az árverés megkezdése előtt átszolgáltatni.

Rimaszombati kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság 1903. évi június hó 9-ik napján.

Pongrácz, kir. törvszéki bíró.

Tanoncz

felvétetik **KAISER GYULA** kézműműrű

üzletébe **Dobsinán.**

3-3

Hirdetmény.

1312. sz. — A tornallyai kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy **Gescheit Herman** és **fia** cég végrehajtatonak **ifj. Juhász Ferencz** végrehajtást szenvedő elleni 34 korona tőkekövetelés és járuléka iránti árverési ügyében a putnoki 274. számú tjkvben A. 1. sorszám alatt 338. ö. i. számú ház, udvar és pinczének az ehhez tartozó zsellérség utáni erdő és legelőnek B. 6. alatti ifj. Juhász Ferenczre illető részére az árverést 800 koronában ezenel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az **1903. évi augusztus hó 18.** napján délelőtti 9 órakor Putnok község hazánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási árban alul is eladatul fog.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsáranak 10 %-át készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezeihez letenni, vagy az 1881. évi 60. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Tornallyai kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóság 1903. évi június hó 2-án.

Münster, kir. járásbíró.

Hirdetmény.

3091. sz. — A rimaszombati kir. törvényszék mint bányabíró közhírré teszi, hogy a **szepest-iglói m. kir. bányakapitányságnak** 1902. évi április hó 21-én kelt 1124. számú megkeresése alapján a vashegyi (Szirk, Turesok, Rákos-Nandras) bányatelkek bányakönyvileg rendeztetvén, az ujonnan nyitott bányakönyvi lapok, valamint az elkészített és bányahatóságilag hitelesített térkép meghitelesítésére batárnapul az ezen kir. törvényszék 10. számú helyiségébe **1903. évi augusztus hó 31-ik** napjának délelőtti 10 óraja tüzetett ki

Erről az összes érdekelt felek azzal értesítetnek, hogy jogukban áll a meghitelesítendő bányakönyveket az ezen kir. törvényszék bányakönyvvezetőjénél a kitűzött határnapig a hivatalos órák alatt megtekinteni; észrevételeiket panaszait vagy felszólalásait a hitelesítési eljárásnál a kiküldött bizottságnál előterjeszteni, megjegyzetvén, hogy az érdekeltelek elmaradása a hitelesítési eljárást akadályozni nem fogja.

Rimaszombati kir. törvényszék, mint bányabíró 1903. évi július hó 11-én.

Kolbay Sándor, kir. törvszéki bíró helyett:

Kálniczky, kir. törvszéki bíró. 1-3

Tanulóul

2 jó házból való 13-14 éves fiú **Kis Bálint Rákos bányatelepi** (Gömör megye) élelmészeti, fűszer-, rőtös-, és vegyeskereskedésébe felvétetik.

2-3

Hirdetmény.

4950. sz. — A rimaszombati kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a **rimaszombati takarékpénztár** végrehajtatonak **Koleszár Mihály** és **Hivoska András** (tűderkin) végrehajtást szenvedő elleni 300 korona s járuléka iránti árverési ügyében a végrehajtási árverést az 1881. évi LX. t. cz. 144. és következő §§-ai értelmében a rimaszombati kir. törvényszék területén lévő Nyustya községben fekvő s a nyustyai 16. sz. telekjegyzőkönyv A. I. 2. 4. 7. 8. 11. 14. 18. 19. 22. 23. 25. 28-39. és 42. sorszám alatti külbirtokból és urbéri erdő legelőilletményből a B. 9 alatti Koleszár Mihályt 1/30-ad részben megillető jutaléka 167 korona;

A nyustyai 119. számú telekjegyzőkönyv A. 2. 14. 16 sorszám alatti 1/6-od urbéri külbirtokból és urbéri erdő legelőilletményből a B. 7 alatti Koleszár Mihályt 1/30-ad részben megillető jutaléka 588 korona;

A nyustyai 26. számú telekjegyzőkönyv A. I. 1-12. sorszám alatti 1/16-od urbéri külbirtokból és erdő legelőilletményből a B. 11 alatti Koleszár Mihályt 1/30-ad részben megillető jutaléka 110 korona;

A nyustyai 117. számú telekjegyzőkönyv 239-241. hrzi számú beltelekből, azon épült 93. szám alatti házból 2-15. 18. sorszám alatti 1/6-od urbéri külbirtokból és urbéri erdő legelőilletményből a B. 7 alatti Koleszár Mihályt 1/10-ed részben megillető jutaléka 197 korona;

A nyustyai 370. számú telekjegyzőkönyv 503/c. hrzi számú földből, a B. 3 alatti Koleszár Mihályt 1/5-öd részben megillető jutaléka 21 korona;

A nyustyai 389. számú telekjegyzőkönyv 428. 429. hrzi számú kertekből, a B. 11 alatti Hivoska András (tűderkin) 1/10-ed részben megillető jutaléka 68 koronában megállapított kikiáltási árban elrendelte s annak megtartására határnapul **1903. év szeptember hó 26-ik** napjának délutáni 2 óráját Nyustya községébe, a község házához tüzte ki, mely alkalommal a fent körülírt ingatlanok a becsáron alul is el fognak adatni.

Árverelni szándékozik tartoznak a kikiáltási ár 10 %-át azaz 16 korona 70 fillér, 58 korona 80 fillér, 11 korona, 19 korona 70 fillér, 2 korona 10 fillér és 6 kor. 80 fillért készpénzben vagy az 1881. évi LX. törvény-czik 42. §-ában jelzett és az 1881. évi nov. hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyügyi miniszteri rendelet 8 §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezeihez letenni avagy az 1881. 60 t. cz. 170. §-a értelmében bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállítva elismervényt az árverés megkezdése előtt átszolgáltatni.

Rimaszombati kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság, 1903. évi július hó 8-án.

Pongrácz, kir. törvszéki bíró.